

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IX. De Restitutione facienda ob Horarum, & Residentia omissionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

hoc sequeretur, quod pariter si quis ex legato deberet dare centum alicui pauperi, non teneretur ad restitutionem, si a Titio paupere nonaginta acciperet, ut sibi potius, quam alteri talem eleemosynam largiretur, quod nemo dixerit. Et ratio a priori est, quia commodum temporale annexum rei spirituali gratis debet dari, sicut ipsa res spiritualis, ex intentione instituentis illud; non secus ac eleemosyna ex institutione testatoris debet dari pauperi gratis. Ita Suar., Filliuc. apud Bonac. quaest. 7. punct. 3. difficult. 1. num. 7., Laym. num. 79. Quod pariter constat ex thesi 22. ab Alex. VII. proscripita, quae habet: *Non est contra iustitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia collator non exigit pecuniam pro collatione Beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.*

XXII. Dico quarto, Qui e contra accepit rem spirituales pro pretio, non tenetur jure Divino illam restituere, cum nulli fecerit injuriam; jure tamen Ecclesiastico solum Beneficium simoniace acceptum restituendum est; unde qui pretio reliquias, verbi gratia, accepit, non tenetur ullo jure eas restituere. Et ratio a priori est, quia licet pretium pro re sacra detur conditionate, videlicet quatenus ex iustitia debetur, & cum non debeatur ex iustitia, eo quod res sacra danda sit gratis, ideo pretium simoniace acceptum restituendum est; At res sacra datur absolute, & ideo pretio restitutum ea restitui non debet.

Dubium est, An fructus Beneficii simoniace accepti ante sententiam Judicis restituendi sint a Beneficiario?

Respondeo cum communi affirmative, cum nullo justo titulo retineri possint; etenim adeptio, seu provisio Beneficii simoniaca est ipso facto irrita, ex Extravag. *Cum detestabite*, *De Simonia*, ubi expresse dicitur, Be-

neficiarius nec jus ullum acquirere, nec facere fructus suos; Quare fructus restituendi sunt Camerae Apostolicae, nisi compositio ab ipsa obtineatur vel in pios usus, aut Ecclesiae, quae laesa fuit.

XXIII. Mittimus hic agere de Restitutione ob usuram faciendam, quoniam abunde hac de re egimus in quarto ex Opusculis Theologico-Moralibus in lucem jam editis, agentes ex professo de Usuris. Et plurima etiam de eadem dicemus in tractatu infrequenti de Contractibus, ubi disceptabimus Deo dante de Mutuo, & Usura; Et in eodem tractatu agentes de Ludo, dicemus de Restitutione ob ludum faciendam.

ARTICULUS IX.

De Restitutione faciendam ob Horarum, & Residentiae omissionem.

- I. Beneficarii post sex menses a Beneficii possessione, si Horas non recitent, tenentur ante sententiam Judicis fructus restituere pro rata omissionis, erogando illos aut in fabricam Beneficii, aut in pauperes. Explicavit Pius V. quid sonet ly pro rata omissionis.
- II. Probabiliter non tenentur ad restitutionem, qui inculpabiliter Horas omisit.
- III. Datum ob causam restituendum est causa non subsequuta, nisi aliud constet ex voluntate dantis.
- IV. Omittens partem aliquam minorem, quam sit Hora parva, probabiliter nihil restituere debet.
- V. Qui recitat quidem Horas, sed sine attentione debita; sicut peccat oravit, ita ad restitutionem fructuum obligatur.
- VI. Pariter Canonici recitantes in Choro sine debita attentione distributiones retinere non possunt.

VII.

- VII. Beneficiarius in excommunicationem lapsus, si recitet Horas, & munus suum praestet, potest fructus Beneficii retinere. Quid de excommunicatione vitando?
- VIII. Sicut infirmus, ita injuste detrusus in carcerem, aut excommunicatus potest distributiones lucrari, quamvis absit a Choro; cum non debeat innocens hanc poenam subire.
- IX. Qui juste est excommunicatus, non potest distributiones lucrari, quamvis per ipsum non stet, quominus absolvatur.
- X. Beneficiarius post sex menses omittens officium, si monitus non respiciat, Beneficio privandus est.
- XI. Restitutio potest fieri non solum pauperibus, aut in utilitatem fabricae Ecclesiae, sed etiam in utilitatem fabricae domus Beneficii, aut in meliorandis agris; Et potest etiam fieri offerendo suffragia pro defunctis; Quod si ipse Beneficiarius sit pauper, potest sibi applicare fructus restituendos.
- XII. Pauper, antequam sibi tradantur in elemosynam fructus restituendi, non potest eos Beneficiario ipsi donare; Nec talis donatio est valida, si sit coacta.
- XIII. Restituendi sunt dumtaxat fructus respondentes oneri Horarum, non vero respondentes aliis oneribus, quibus sit satis. Sed quora sit ea pars?
- XIV. Quinam teneantur in Choro officium recitare?
- XV. Perstringuntur, quae spectant ad restitutionem faciendam a Beneficiariis non residentibus.

stitutionem fructuum Beneficii obligari pro rata omissionis; Examinandum nunc, quod spectat ad hujusmodi restitutionem faciendam tam ab iis, qui privatim officium non recitant, quam ab iis, qui officium in Choro non canunt; addendo pariter in calce nonnihil de restitutione facienda a Beneficiariis non residentibus in loco Beneficii, quando ad id teneantur.

Quaeritur itaque primo, In quonam casu teneantur Beneficarii ad hujusmodi restitutionem?

Respondeo, certum esse ex decreto Concilii Lateranensis sub Leone X. innovato, & aucto a Pio V. anno 1571., quod Beneficarii ante sententiam Judicis teneantur ad restitutionem fructuum Beneficii pro rata omissionis officii, si elapsis sex mensibus post obtentam Beneficii possessionem officium culpabiliter non recitaverint, quamvis alio die pensum praetermissum suppleant; nisi forte pars omissa sit levis: Declaravitque Pius V., Primo, quod Beneficiarius officium omittens culpabiliter non faciat suos fructus Beneficii, & ideo tanquam injuste perceptos ante sententiam Judicis debeat vel in fabricas ipsorum Beneficiorum, vel in pauperum elemosynas erogare. Secundo, quod quovis uno, vel pluribus diebus omnes Horas intermiserit, debeat restituere omnes Beneficii, vel Beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur; Qui vero matutinum tantum, dimidium illorum; Qui ceteras omnes horas, aliud dimidium; Qui harum singulas, sextam partem fructuum ejusdem diei amittat. Tertio, quod qui Choro addictus praesens cum aliis sit in officio recitando, ipse tamen non recitet, quamvis praetendat lucrificasse fructus, & distributiones forte assignatas assistentibus sola praesentia, nihilomi-

minus hic etiam amittit fructus, & distributiones, & noverit se peccatum mortale commisisse. Quarto, quod qui primis sex mensibus officium non recitat, quamvis ad restitutionem fructuum non teneatur, sciat se peccatum mortale committere horas omitendo, nisi legitimo impedimento excusetur. Quinto, Pensionarius etiam, qui officium parvum Beatæ Virginis, ad quod tenetur, omisit, teneatur ad restitutionem, eodem modo ac Beneficiarius.

II. Infertur hinc primo, quod omittere Divinum officium ad nullam restitutionem teneatur, si nullos fructus percipit ob onus recitandi officium; nec peccet omitendo, nisi aliunde ad recitationem horarum teneatur.

Infertur secundo, non improbabiler docere Ledesm., & alios contra Sanch., & Lessi. cap. 34. num. 80., teneri ad restitutionem Beneficiarium, qui inculpabiliter officium omisit; Quamvis enim jure positivo ea poena imponatur omissioni culpabili, ut colligitur ex Bulla Pii V., at jure naturali non potest facere fructus Beneficii suos, posito, quod sub ea conditione dentur, quod officium recitetur; Nam datum ob causam non acquiritur, causa non subsecuta; & ideo dicimus non esse improbabile, quod inculpabiliter non recitantes teneantur ad restitutionem; Sed probabilior, & communior est sententia opposita docens; quod inculpabiliter omitentes recitationem horarum non teneantur ad restitutionem; quia fructus Beneficii non videntur dari, sicut datur pretium mercenariis pro opere diurno, sed dantur in sustentationem Beneficij sub onere, quod recitet horas; ita tamen, ut si citra culpam omitat, non teneatur ad restitutionem.

Infertur tertio, quod omittere ho-

die, verbi gratia, Divinum officium debeat restituere fructus uni diei respondentem, etiam si cras dicat officium hodiernum, & crastinum. Ratio est, quia jam non satisfecit præcepto recitandi officium hodie, & ideo tenetur ad poenam a Superiore impositam restitutionis faciendæ. Ita communiter contra Ledesm., Major., Paludan. apud Henr., quibus adhæret Suar. cap. 27. num. 5., & cap. 109. num. 11., Molfes. num. 17., Filiuc. cap. 10. quaest. 2. num. 307. putantes non teneri ad restitutionem, si suppleat alio die pensum horarum, aut compenset aliis piis operibus; quorum opinio censetur probabilis a Bonac. numer. 5.

Neque obstat, quod Cappellanus, qui ex onere Cappellania tenetur celebrare, liber sit ab onere restituendi, si alio die celebrat, siquidem jam rependit æquale. Nam disparitas est, quia onus celebrandi non est ita affixum diei, ut transeat cum ipso die, sicut transit onus recitandi officium; unde quamvis recitetur deinde officium prætermisum, non inde fit, quod possint percipi fructus, quos ipso facto amisit, quamvis æquale pensum rependat.

Infertur quarto, quod quamvis Cappellano, qui omisit die debito celebrare, debeat injungi, ut statim vel per se, vel per alium celebret; at Beneficiario, qui omisit recitare horas, non debet a Confessario injungi, ut statim illas recitet; Sicut ei, qui omisit die festo audire missam, non debet injungi, ut statim illam audiat, quia tale onus elapso die jam transiit. Neque dicas cum Paludan., Beneficiarium omitendo horas violare justitiam commutativam, quæ obligat tantum ad rependendum æquale. Nam elapso termino præfixo non potest amplius rependi æquale; verbi gratia elapso die Dominico potest quidem

dem recitari officium Dominicæ, sed non potest recitari officium die Dominico, ad quod ille tenebatur, & ideo fructus Beneficii illi diei respondentes non potest facere suos.

Infertur quinto, restitutionem hanc faciendam esse in conscientia ante sententiam iudicis, quia, ut diximus, fructus Beneficii non acquiruntur, nisi sub ea conditione, quod officium recitetur. Neque dicas, pœnam, quæ ad sui executionem requirit hominis actionem, non esse subeundam ante sententiam iudicis. Nam hoc fallit, quoties aliter constat de voluntate Legislatoris volentis pœnam incurri ante iudicis sententiam, & de facto declaravit Pius V., & constat ex thesi 20. proscrip̃ta ab Alex. VII. quæ habet: *Restitutio a Pio V. imposta Beneficiariis non recitantibus non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eo quod sit pœna.*

Infertur sexto, quod Beneficiarius omittens horas primis sex mensibus post obtentam possessionem Beneficii peccet quidem mortaliter, quia transgreditur in re gravi legem Ecclesiasticam, non teneatur tamen ad ullam restitutionem, neque ex lege positiva, ut constat ex dictis constitutionibus, neque ex lege naturali, ut docent communius cum Vasq. contra Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 29., Valent., & alios; Ratio est, quia Pontifex concedit etiam pro illis sex mensibus Beneficiario fructus Beneficii; etiamsi officium non recitet, dum non obligat ad restitutionem.

III. Neque obstat, quod datum ob causam retineri non possit, causa non subsecuta; Beneficia autem dantur propter officium. Nam tunc id est verum, quando non constat de voluntate concedentis aliquid, etiam causa non subsecuta, ut de facto Pontifex non obligando primis sex mensibus ad restitutionem, concedit fructus Be-

neficii, etiam officio non recitato; Sicut famulis ex recepta consuetudine, & voluntate tacita dominorum conceditur salarium, etiamsi aliquo die in debito famulatu deficiant: Cæterum præcisa hac voluntate Pontificis, quæ ex usu, & lege positiva constat, vera esset opinio opposita ex ratione adducta, quia scilicet omittens horas violat obligationem contractus, Deo, ut facias, & ex violatione iustitiæ oritur ex natura rei obligatio restituendi.

Infertur septimo cum Filiuc. contra Valent., quod si quis primis sex mensibus officium omittat, & iis elapsis adhuc illud omittat per aliquod tempus, puta per hebdomadam, debeat tantum restituere fructus respondentes tali hebdomadæ, non vero respondentes primis sex mensibus, quia Pius V., & Concilium Lateranense tollunt hanc obligationem.

IV. Rogabis primo, An omittens partem officii minorem, quam sit hora parva, debeat aliquid restituere?

Respondeo cum Tolet., Navar., quod omittens, verbi gratia, unum Psalmum, aut aliam partem minorem, quam unius horæ integræ, probabiliter non debeat aliquid restituere, etiamsi fructus illi parti respondentes sint magnæ quantitatis. Ratio est, tum quia Pius V. solum obligat ad restitutionem, qui horam parvam integram omittit, tum etiam quia usus Ecclesiæ fert, ut Canonicis integræ distributiones conferantur, quamvis non semper inveniantur in Choro in principio officii.

Neque dicas: Quæ ratio est totius ad totum, eadem est partis ad partem, ex lege *Quæ de tota, ff. De rei vindicatione*; Sed si totum officium una die omittatur, debent ex naturas rei, & ex lege positiva restitui omnes fructus respondentes uni diei; ergo si omittatur pars officii, restitui etiam de

debent fructus respondentes tali parti, itaut obligatio hæc sit gravis, si materia sit gravis. Nam sicut Pius V. eximit ab obligatione restitutionis, qui officium primis sex mensibus omittit, ita videtur eximendus ab eadem obligatione, qui omittit parvam officii partem, dum decernit Pontifex restituendam esse dimidietatem fructuum respondentium uni diei ab eo, qui omittit matutinum, vel ab eo, qui recitato matutino reliquas horas omittit, & sextam partem ab eo, qui omittit parvam horam. Non negaverim tamen, probabilem esse sententiam oppositam Bonac. putantis, quod Pius V. definiat restitutionis quantitatem pro singulis horis, ut quilibet sciat quid pro singulis, aut illarum partibus omisissis restituere debeat, non ut eximat illos, qui notabilem quantitatem alicujus horæ parvæ omittunt.

V. Rogabis secundo, An officium recitans sine attentione debita debeat fructus Beneficii restituere?

Respondeo cum communi contra Cordub., Tolet., Medin., & alios affirmative; quia ex cap. *Veniens, De Presbytero non baptizato*, idem est aliquid non facere, ac non facere recte quoad substantialia: Attentio autem est de substantia orationis; ergo si desit debita attentio, perinde est ac si officium non recitetur; & ideo consurgit onus restitutionis.

VI. Ex qua ratiocinatione sequitur, quod neque Canonicus possit distributiones recipere, si recitat in Choro officium sine debita attentione. Neque dicas, Trident. sess. 24. cap. 12. velle, ut distributiones recipiant ii, qui statutis horis interfuerint Choro, absentes vero iis careant, quavis collusionione, aut remissione exclusa; ergo sola præsentia videtur sufficere ad distributiones lucrandas. Nam Trident. vult, distributiones dari iis, qui intersunt Choro moraliter, non vero

etiam iis, qui in Choro verbi gratia dormiunt; Unde nisi aliud ferat consuetudo, vel institutio, non possunt distributiones recipi ab iis, qui recitant officium in Choro sine debita attentione; etenim non censetur præfens, qui non attendit: Quicquid in contrarium dicat Malder., Garz., & alii apud Bonac.: Quænam autem sit attentio requisita in recitatione horarum? expendimus in tractatu de Præceptis Decalogi agentes de Horis recitandis; ubi diximus probabiliter sufficere attentionem externam, supposito animo orandi, consistentem in eo, quod excludatur omnis actio externa incompossibilis cum interna attentione sive ad Deum, sive ad sensum verborum, & habeatur ad hæc virtualis quædam attentio, ut ibi explicavimus.

VII. Rogabis tertio, An excommunicatus si officium recitet, possit retinere fructus Beneficii, aut distributiones?

Respondeo, & dico primo, si Beneficium obtinuit, quando erat excommunicatus, cum collatio fuerit invalida, non potest fructus retinere; quare si excommunicatio esset occulta, quando Beneficium conferendum est, debet se alio titulo excusare; Quod si non possit sine sua infamia, debet deinde statim ac potest occulte dispensationem petere, & fructus interim perceptos restituere.

Dico secundo: Qui post Beneficium obtentum lapsus est in excommunicationem, non amittit fructus Beneficii, si suum munus præstet, & recitet officium. Ita fuse Kon. disp. 14. dub. 9. num. 80., Sanch. lib. 3. disp. 51. num. 12., Avil., & alii contra Suar. disp. 13. sect. 2., Filliuc., Reginald. Ratio est, quia quamvis in Cap. *Pastoralis* dicatur, quod huic fructus Beneficii subtrahantur, at hoc non significat privationem ipso facto, & ante sententiam judicis, ita ut ex-

com-

communicatus non faciat fructus Beneficii suos, etiamsi valide suum munus exercent; tum quia ex tractatu de legibus reus non tenetur sponte poenam subire, quando ad executionem poenae aliqua requiritur actio, nisi aliter constet de mente Legislatoris; tum etiam quia versamur in materia odiosa, quae mitius interpretanda est, quam fieri potest. Hinc fit, Cappellanum excommunicatum toleratum, (licet peccet celebrando) percipere posse sicut stipendium Missae, ita fructus Cappellaniae, aut Beneficii. Si tamen sit excommunicatus vitandus, non potest percipere omnes Beneficii fructus, quia ejus sacrificium, quamvis profit ex opere operato, tamen offertur nomine Christi Domini, at non prodest quoad valorem, quem habet Sacrificium ex parte Ecclesiae, ut docent communiter in de Censuris: Et idem dici potest de excommunicato vitando recitante officium in Choro, qui non videtur posse integras distributiones percipere, quia Divinum officium non videtur alteri prodesse, prout nomine Ecclesiae persolvitur, quia Ecclesia hunc repellit, & non vult per ipsum orare.

VIII. Dico tertio, Qui ob injustam excommunicationem, aut carcerem cogitur abesse a Choro, potest distributiones, & fructus Beneficii percipere. Ita Avil., Sà, Filliuc., & alii contra Ugolin., qui putat posse hunc repetere distributiones ab eo, qui injuste eum excommunicavit. Ratio conclusionis est, quia privatio distributionum est poena, quae non debet infligi sine culpa, & ob injustam alterius actionem; Unde sicut infirmus percipere potest distributiones, ita injuste excommunicatus. Idque verum est ex Petro Navar. contra Bonac., & Covar., etiamsi infirmus, & injuste excommunicatus ante infirmitatem, aut excommunicationem non consuevisset

Pars III.

assistere Divinis officiis; posset enim nunc mutata voluntate interesse.

IX. Dico quarto, Excommunicatus non assistens Choro non potest percipere distributiones, etiamsi per ipsum non stet, ne absolvatur. Ita Suar. disp. 13. sect. 2., & alii communius contra Ugolin., Henr., Sà. Ratio est, quia hic juste prohibetur non interesse Choro; ergo juste privatur distributionibus, dummodo tamen injuste, & per injuriam illi absolutio non denegatur.

Neque dicas, Qui dedit causam suae infirmitati, potest percipere distributiones respondentes tempori, quo in infirmitate detinetur, quia est legitime impeditus. Ergo etiam qui dedit causam suae excommunicationi, si per ipsum non stet, ne absolvatur; quia pariter est legitime impeditus; Disparitas enim est, quia quamvis culpabiliter aliquis aegrotaverit, tamen huic culpae non est imposita poena privationis distributionum, nam universim aegroti distributiones conceduntur; At culpae, cui est annexa excommunicatio, est pariter annexa poena privationis distributionum, quousque juste perseverat excommunicatio.

X. Rogabis quarto, An Beneficiarius omittens divinum officium, praeter onus restitutionis, contrahat aliam poenam?

Respondeo, contrahere etiam poenam privationis Beneficii, si post sex menses admonitus Beneficiarius officium recitare neglexerit; ut constat ex Lateranensi; Quare admonitio facienda est post sex menses; Sicut obligatio restitutionis est etiam post sex menses a possessione Beneficii; Ille autem dicitur negligere officium ad hunc effectum, ut possit Beneficio privari, qui intra quindecim dies saltem bis illud non recitat, ut notat Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. cap. 30. ex eodem Lateranensi.

C c

XI.

XI. Quæritur secundo; Cuinam faciendâ est restitutio fructuum Beneficii?

Respondeo; ex dictis faciendam esse fabricæ Beneficii, aut pauperibus. Et eadem est ratio de Pensionario; Quod tamen intelligendum est, dummodo aliud non ferat institutio Beneficii, aut consuetudo alicubi recepta.

Inferitur hinc primo, restitutionem fieri posse non solum in utilitatem Ecclesiæ Beneficii, sed etiam in utilitatem fabricæ domus Beneficii, in qua Beneficiarius habitat, aut in emendis, vel meliorandis agris, ut fructus in perpetuum augeantur, ut notat Vasq., & Suar. loc. cit; quia etiam hoc venit nomine fabricæ Beneficii.

Inferitur secundo, quod licet restitutio fieri possit pauperibus quibuscumque, sive sint loci, in quo Beneficium existit, sive alterius loci, quia Pontifex loquitur indefinite; dum dicitur fieri posse pauperibus, non tamen fieri potest in reparationem Ecclesiæ, aut bonorum alterius Beneficii, quia Pontifex vult faciendam esse restitutionem vel pauperibus; vel fabricæ ipsius Beneficii; quando tamen reparatio alterius fabricæ redundaret in utilitatem pauperum, qui in eo loco aluntur, tunc censeretur fieri pauperibus.

Inferitur tertio, posse restitutionem hanc fieri in celebrandis missis, aut aliis suffragiis offerendis pro defunctis; quia isti in Purgatorio sunt maxime egeni, unde apte veniunt nomine pauperum, ut notant Filliuc., & Suar. loc. cit.; dummodo aliud non ferat specialis institutio, aut municipalis consuetudo; aut aliud de voluntate Pontificis rationabiliter non præsumatur.

Dubium est primo, An si beneficiarius sit pauper, possit sibi applicare restitutionem faciendam pro horis omissis?

Respondeo affirmative cum Less., & aliis communiter; quia non debet esse deterioris conditionis aliis pauperibus; quamvis enim peccarit omittendo officium, tamen quia pauperibus dari debent fructus Beneficii, potest etiam ipse venire nomine pauperum, quia sic non tam ipse sibi, quam Pontifex per illum faceret elemosynam. Neque dicas hinc sequi, quod posset pauper in fraudem officium omittere, sciens, quod potest titulo paupertatis sibi retinere fructus Beneficii. Nam responderi potest, quod in tali casu non præsumatur velle Pontificem, quod possit sibi restitutionem applicare, eo quod fraus nulli patrocinari debeat; nisi forte Beneficiarius in gravi necessitate reperiatur, & pœnitentia ductus proponat in futurum emendationem.

XII. Dubium est secundo, An si pauperes, quibus faciendâ est restitutio, donent Beneficiario, quod restituendum est, possit iste titulo donationis retinere?

Respondeo cum Bonac., quod si remissionem obtineat a pauperibus, antequam tradat iis fructus Beneficii restituendos, non possit illos sibi retinere; quia pauperes, quibus fructus nondum traditi sunt, non habent jus ad illos certum, & in re, sed jus vagum pendens a voluntate Beneficiarii, ad quem spectat pauperis electio, cui restituatur; Et facta promissione uni illorum, hic habet solum jus ad rem ante traditionem, unde non potest remissionem facere illorum, quia non potest promissarius donare, nisi jus, quod habet promissarii; Jus autem promissarii relate ad illos fructus non facit promissarium dominum fructuum, unde non potest illos donare, aut condonare. Notat tamen Less. cap. 3. n. 16. ex lege positiva, non jure naturæ traditione rerum dominia acquiri, ex leg. *Traditionibus* 92. Cod. *De pactis*; quam-

quamvis excipiantur hæreditas, legatum rei Sacrae, donatio facta Civitatibus, & locis piis, Beneficio, &c., quorum jus in re, & quasi dominium per donationem, & acceptationem acquiritur: Quod si Beneficiarius tradiderit pauperi fructus restituendos, tunc certe liberum erit pauperi illos Beneficiario iterum tradere, & donare, dummodo talis donatio sit libera, & non meticulosa, nec cum pacto implicite inito inter Beneficiarium, & pauperem, quod ideo Beneficiarius eligat talem pauperem, quia hic est donaturus: deinde partem illorum eidem Beneficiario.

XIII. Quaritur tertio, An Beneficiarius restituere debeat omnes fructus Beneficii respondentes diebus, quibus omisit divinum officium, etiamsi alia onera Beneficii iis diebus impleverit? Verbi gratia, si Beneficium habeat curam animarum, ut est Episcopatus, & Parochia, & Episcopus, vel Parochus suum munus exerceant, & solum omittant recitare horas, possuntne retinere partem aliquam fructuum Beneficii ratione aliorum onerum, quibus satisfaciunt?

Respondeo, Azor., Valent., Suar. loc. cit. velle, quod omnes omnino fructus respondentes iis diebus, quibus officium prætermisum est, debeant restitui, quia Bulla indistincte loquitur, dum dicit absolute, & simpliciter restituendos esse omnes fructus pro iis diebus perceptos. Sed probabilis est sententia Less. cap. 34. dub. 32., Henr., Tolet., Sà, & aliorum putantium, Bullam posse aliquam interpretationem recipere, ita scilicet ut Beneficiarius omittens horas uno die, verbi gratia, non debeat omnes omnino fructus respondentes uni diei restituere, sed solum respondentes uni diei relate ad onus dumtaxat divini officii; Unde Episcopus, vel Parochus, si omittant uno die officium,

debeant restituere solum tertiam, vel quartam partem fructuum respondentium uni diei, retinendo alios ob alia onera proprio muneri annexa, quibus satisfaciunt; Canonici vero, alique habentes onus residendi debeant restituere, (ut putant aliqui contra Bonac.) dimidiam partem; habentes onera Cappellaniae debeant restituere dimidiam, vel tertiam partem; Beneficarii vero simplices debeant omnes fructus pro rata officii restituere. Ratio est, quia quando Beneficarii recipiunt fructus Beneficii, non solum pro recitatione horarum, sed etiam pro aliis oneribus, si istis satisfaciunt, non videtur rationabile, quod æque puniantur per omissionem horarum, ac Beneficarii simplices, qui nullum aliud onus sustinent; Nec est rationabile, quod æque puniantur, quando omittunt horas Beneficarii habentes alia onera, sive iis satisfaciunt, sive non; Unde præsumendum, quod Pontifex, dum dicit omittentem divinum officium debere omnes fructus restituere, nolit, quod restituantur nisi omnes fructus respondentes oneri divini officii, quousque non exprimat oppositum. Addit Henr., Beneficarium simplicem posse etiam aliquid sibi retinere propter onus gestandi habitum, & tonsuram, & vivendi caste, & observandi alia, quæ in jure præscribuntur, si huic oneri satisfaciatur. Hoc tamen merito non admittit Bonac., nam hæc onera sufficienter compensantur cum aliis privilegiis Beneficiorum.

XIV. Quaritur quarto, Quinam teneantur sub mortali, & sub onere restitutionis officium in Choro recitare? Respondeo, & dico primo, Clericos Ecclesiarum Collegiatarum, & Cathedralium obligari ad officium in Choro singulis diebus recitandum, nisi aliud ferat consuetudo, aut Ecclesie institutio, aut necessitas. Ita communiter

niter ex Cap. 1. De celebratione missarum: Quare ubi est consuetudo, vel Ecclesie institutio, ut aliquoties tantum in Choro officium persolvatur, non tenentur Clerici quotidie in Choro convenire; quando vero necessitas cogit, ut in alio loco extra Ecclesiam officium persolvatur, tunc licitum est de licentia Episcopi, quando ad ipsum aditus patet, alibi officium celebrare; quamvis si aliquando, verbi gratia, ob frigoris asperitatem officium in Sacristia caneretur sine Episcopi licentia, putat Bonac. Canonicos non esse privandos distributionibus, quia moraliter conferentur in Ecclesia recitasse; præsertim si ratione necessitatis per Episcopam facultas Episcopi præsumatur.

Dico secundo, Etiam Regulares Choro deputati, & Moniales tenentur, non quidem ex jure Canonico, sed ex suis regulis, aut consuetudinibus ad divinum officium in Choro celebrandum. Unde fit, gravius peccare Beneficiarios Choro addictos, si non intersint, quam Regulares, quia illi tenentur ex officio, atque adeo ex justitia, quæ ex genere obligat sub mortali; isti vero tenentur tantum ex vi regulæ, quæ ut plurimum non inducit obligationem sub mortali, sed tantum solet obligare Regulares sub pœna, quod officium privatim recitent, si Choro non intersint. Et obligatio sub gravi canendi in Choro afficit solum totam Communitatem religiosam, non singulos Regulares; nam, ut diximus cum de horis canonicis, Prælatus tenetur sub mortali curare, ne desit Chorus; & alii tunc solum tenerentur sub mortali, quando aliter Chorus non fieret. Utrum autem Moniales teneantur sub mortali ex vi consuetudinis privatim recitare horas, si Choro non intersint? Diximus in de Horis Canonicis teneri, ut fert communior, & verior opinio; quicquid

in contrarium sentiat Marchantius apud Dian. part. 9. tract. 6. resol. 7. & Less. putantes consuetudinem istam non obligare sub gravi.

Dubium tamen est, An Beneficiarii Choro addicti, & Canonici, si ad Chorum non accedant, sed privatim recitent, peccent tantum venialiter, an mortaliter?

Respondeo, peccare mortaliter per se loquendo, si ultra tempus a Tridentino permissum notabiliter absint a Choro. Ita Filliuc., Vasq., Suar. lib. 4. de religione cap. 10. num. 7., & cap. 13. apud Bonac. contra Valent., Reginald., Cajet., & alios putantes peccare solum venialiter, quando eorum absentia non est causa, ut dimittatur, aut destruat Chorus; (ad quem constituendum saltem quatuor requiruntur) Ratio nostræ doctrinæ est a pari, quia Beneficiatus, qui privatim non recitat officium, peccat mortaliter; ergo etiam qui obligatus in Choro recitare, ibi non recitat; Et ratio a priori est, quia utraque est obligatio ex justitia, quæ per se graviter obligat; Beneficium enim Canonici datur, non solum ut officium recitent, sed etiam ut recitent in Choro. Immo Suar. loc. cit. addit, peccare mortaliter Canonicum, etiam si solum partem notabilem officii in Choro non recitet, quamvis habeat animum recitandi illam privatim; Quod tamen non ausim dicere; quia sicut Beneficiarius, qui per aliquot dies ultra tempus permissum abest a loco suæ residentie, non peccat mortaliter, ita nec peccat mortaliter, qui per aliquot dies abest a Choro sine licentia, dummodo privatim officium recitet. Ratio autem doctrinæ est, quia præceptum divini officii est annexum diei, & Superior præcipiens officium respicit singulas recitationes per se ipsas, ut constat ex sensu communi Doctorum: Econtra Superior præcipiens

piens residentiam, & Chorum, respicit residentiam, & recitationem in Choro per totum annum; Unde si aliquot diebus Beneficiarius absit a Choro, aut non resideat, ratione parvitatibus materię non peccat mortaliter; Quod si absentia sit notabilis, sicut graviter peccat, qui ultra tempus a jure præscriptum notabiliter non residet in loco sui Beneficii, ita etiam peccat graviter, qui notabiliter absit a Choro, quandoquidem residentia in loco Beneficii idcirco præcipitur, ut possit Beneficiarius interesse divinis officiis. Permittit autem Trident. sess. 24. cap. 12. obtinentibus dignitates, Canonicatus, præbendas, aut Portiones in Cathedralibus, aut Collegiatis, ut possint singulis annis per tres menses abesse; Et Sacra Congregatio declaravit, quod tempore absentię distributiones non acquirant, nec excusentur ulterius a residentia per hoc, quod consentiant in amissionem distributionum quotidianarum, sed hujusmodi puniendi sint. Immo ex cap. Clericus dist. 91. deponendus est, qui omittit officium in Choro, depositio autem cum sit pœna gravis, supponit gravem culpam.

Dico tertio, Episcopus, per se loquendo, non tenetur Choro interesse, ne festis quidem diebus. Ita Valent., Filliuc., Bonac. ex D. Th. 2. 2. quæst. 91. art. 2. contra Sylvest., Tabien., Navar. Ratio est, tum quia usu, & consuetudine ita introductum est; tum quia gravioribus negotiis ad jurisdictionem spectantibus, quæ Chori assistentiam non patiuntur, vacare debet. Quod spectat ad Parochos, deberent quidem ex vi juris antiqui in Parochialibus Ecclesiis publice divina officia persolvere singulis diebus, ut ostendit Bonac., sed a desuetudine in contrarium deobligantur.

Ex dictis sequitur, quod Canonici, & alii Choro deputati non solum te-

neantur Choro interesse, sed etiam canere, non quidem ut obligationi officii satisfaciant, nam si submissa voce recitent partem suam, & aliam audiant, satisfaciunt obligationi recitandi officium; sed canere debent, ut satisfaciant servitio Chori. Ratio est, quia redditus Ecclesiastici dantur Canonicis, ut cantent cum aliis, ex Clement. 1. De Celebratione Missarum: Ita Suar., Filliuc., Navar., Less. apud Bonac.; Unde fit, eos aliter non posse distributiones saltem integras percipere; quia Qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet. Ubi notandum, obligationem recitandi officium in Choro esse personalem, ut est obligatio recitandi officium privatim, unde non potest per alium impleri, præcisa consuetudine in contrarium.

XV. Quod attinet ad restitutionem faciendam a Beneficiariis, qui non resident in loco sui Beneficii, quando ad id obligantur, abunde diximus in Opusc. De Beneficiis Ecclesiasticis qu. 3. art. 3. Summatim hic ea perstrinximus. Et sane fructus Beneficii a non residentibus restituendi sunt ante sententiam judicis, non quidem omnes, sed qui respondent oneri residentię. Sicut autem invalide, nedum illicite Pontifex in voto dispensaret sine causa; ita invalida est facultas non residendi sine justa causa, atque adeo in tali etiam casu restitutio facienda est. Episcopis Trident. sess. 23. cap. 1. facultatem concedit non residendi solum per duos, aut tres menses quotannis; Parochis vero per duos menses dumtaxat, sive simul, sive interrupte. Dubitatur, num Parochi, ut absint per bimestre, indigeant etiam licentia Episcopi? Sed hac in re standum consuetudini loci. Non est facienda isthac restitutio, si inculpabiliter non resideant; at facienda est si solum materialiter resideant, non inserviando Ecclesię.

clesiæ. Olim jure Canonico omnes Beneficarii ad residentiam obligabantur, de facto tamen vi consuetudinis contraria, exceptis Canonicatibus, & Dignitatibus, Beneficium simplex ad residentiam non obligat. Canonici autem, & Præbendati si absint a Choro ultra trimestre sibi permillum a Trident. sess. 24. cap. 12. sine legitima causa, communius apud Croix lib. 4. num. 876. docent, quod mortaliter peccent, & procul dubio tenentur ad restitutionem distributionum, & fructuum respondentium oneri residentiae. Fructuum autem istorum restitutio solum fieri potest in utilitatem fabricæ Ecclesiæ, aut pauperibus loci ipsius Beneficii; ubi restitutio ob omissionem horarum fieri potest pauperibus cuiuscumque loci, ac in utilitatem non

solum fabricæ Ecclesiæ, sed etiam Beneficii, aut in agris meliorandis, ut supra diximus; immo etiam in suffragium defunctorum. Potest tamen Episcopus iustis de causis cum Canonicis, & Præbendatis dispensare, ut diutius absint; præsertim ob studium Theologiæ, aut juris Canonici; & quidem per quinquennium. Sed ut per trimestre absint quotannis, licentia non requiritur, etiam si absint recreationis causa, dummodo distributiones non lucrentur; quas tamen luerantur, si ægritudinis causa non resideant; dummodo non causent sibi ægritudinem ea de causa, ut ad residentiam, & ad Chorum non teneantur. Sed non vacat ulterius hac in re immorari. Sit itaque annui pensæ (Sed oh ubi Æternitatis!)

F I N I S.

A. M. D. G.,

ac Deiparæ sine labe Conceptæ.

SYNO-